

# РЕШЕНИЕ

№ 238

гр. Пазарджик, 08.03.2023 г.

## В ИМЕТО НА НАРОДА

**РАЙОНЕН СЪД – ПАЗАРДЖИК, XVI ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ,** в публично заседание на единадесети ноември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Мира Мирчева

при участието на секретаря Иванка Панчева  
като разгледа докладваното от Мира Мирчева Гражданско дело №  
20215220103589 по описа за 2021 година

взе предвид:

Производството е образувано по иск, предявен от „Юробанк България“ АД – София срещу Б. А. С. от гр. Пазарджик за признаване за установено по реда на чл. 422 от ГПК, че ответникът дължи на ищеца следните суми, произтичащи от договор за кредитна карта „American Express Gold“: 15272,57 лв. главница, 788,36 лв. възнаградителна лихва и 292,80 лв. нотариални такси, както и разноските по заповедното и по настоящото производство.

В исковата молба се твърди, че договорът за издаване на кредитна карта е сключен на 08.01.2010 г. С него е отпуснат револвиращ кредит с кредитен лимит до 20000 лв.

Картодържателят можел да усвоява различни суми по начините, описани в договора, като дължал като главница само онова, което е изтеглил – затова според ищеца връщането на всяко теглене от картата се дължи отделно, само за себе си, без да има периодичен характер. Всеки месец на картодържателя (длъжника по заема) се изпраща по пощата месечно извлечение с всички операции по картата за периода и всички начислени лихви, такси и други разходи и задължения, общо дължимата сума, както и минималната месечна вноска и датата за нейното издължаване. Договорът предвиждал, че до датата на издължаване, посочена в месечното извлечение, картодържателят може да погаси задължението си изцяло без начисляване на лихва или на части, в който случай върху усвоената и непогасена част се начислява възнаградителна лихва в посочен в договора и съответно в месечните извлечения лихвен процент. В случай, че картодържателят избере да погасява на части, той трябва да изплати най-малко минималната месечна вноска и всички задължения, за които е в забава.

Длъжникът не е изпълнил договорните си задължения за погасяване на дължимите суми. Поради това негово неизпълнение на две месечни вноски – с падежи съответно 01.10.2018 г. и 29.10.2018 г. – банката се възползвала от правото си, предвидено в договора, да прекрати договора и да претендира заплащане на всички дължими суми. На 04.11.2019 г. на длъжника му била връчена нотариална покана за 1 обявяване на предсрочна изискуемост на задължението. От датата на връчването банката счита, че е настъпила тази предсрочна изискуемост, а сумата, претендирана по делото като нотариални такси, представлява сбор от нотариалните разходи по няколко изпратени до длъжника на различни адреси нотариални покани. На 25.08.2020 г. банката е подала заявление за издаване на заповед за изпълнение, срещу която длъжникът е подал възражение и това е поводът за завеждането на иска.

Искът е квалифициран от съда по чл. 4 и сл. от Закона за потребителския кредит от 2006 г. (отм.), който е действал към 08.01.2010 г.

Постъпил е отговор от ответника, който оспорва иска. Той заявява, че към исковата молба не е приложен писмен договор за издаване на кредитна карта „Мастъркард“ с номера, който е посочен в представената от ищцовото дружество параметрична справка. Вместо това е приложено заявление договор за издаване на кредитна карта „Американ експрес“ от 08.01.2010 г., общи условия, приложение към тях и протокол за предаване на кредитна карта с друг номер. Договор за издаване на карта „Мастъркард“ с номера, посочен в параметричната справка, според ответника не е подписан – във връзка с това възражение се иска съдът да задължи ищеца да представи оригинал на този договор и съпътстващите го документи. Заявлението договор всъщност не представлява договор за издаване на кредитна карта, защото не съдържа всичките му допълнителни реквизити. Дори да се приеме, че това е договор, той е нищожен поради липса на основни елементи, задължителни по силата на чл. 7, чл. 9 и чл. 10 от ЗПК от 2006 г. – дата и място на сключване, данни за търговеца, максимален размер на кредита и т.н. Заявява още, че е публично известно, че от 15.07.2017 г. ищцовото дружество е преустановило издаването и поддръжката на кредитни карти „Американ експрес“ и не е ясно как тогава предсрочната изискуемост е настъпила едва при неплащането на вноските от октомври 2018 г. Ако пък се приеме, че задължението за главница е дължимо, се прави възражение за погасяването му по давност на основание чл. 111, б. „в“ от ЗЗД. Позовава се и на чл. 17.3. от общите условия, който предвижда настъпване на предсрочна изискуемост по право, като заявява, че има вероятност датата на предсрочната изискуемост да е по-ранна от датата 04.11.2019 г., която банката приема. На следващо място се сочи, че общите условия съдържат неравноправни клаузи. Според член 12 от тях банката има право да променя размера на дължимото възнаграждение – такси и др., както и да въвежда нови при условията за промяна на общите условия. Чл. 13 от ОУ предвижда, че лихвеният процент се променя по преценка на картоиздателя и може да се промени всеки път, когато е налице промяна на лихвените проценти на ЕЦБ, или на лихвения процент на междубанковия пазар на капиталите, или специалния и общ риск, поеман от картоиздателя, или условията на конкурентната среда. Тази клауза дава възможност на банката да променя едностранно условията на договора въз основа на

непредвидени в него основания, доколкото за кредитополучателя остава неясно значението на употребените термини и по какъв начин тези компоненти се отразяват на цената на кредитния ресурс. Не е предвидена възможност кредитополучателят да има право да прекрати договора при такава едностранна промяна. По тази причина ответникът счита, че чл. 13 е нищожен и по тази причина за него не е възникнало задължение за заплащане на възнаградителна лихва, а такава му е удържана. В случай че се приеме, че задължението за главницата не е погасено по давност, прави възражение за прихващане с удържаната му възнаградителна лихва. Претенцията за нотариални разходи също е неоснователна според ответника – в общите условия се съдържа уговорка за поемане от длъжника на съдебните разходи и разходите за принудително изпълнение, но не и на разходите за осъществяване на комуникацията между него и картоиздателя.

В писмена защита ищецът излага доводи срещу тези на ответника от отговора, като сочи следното: Законът за потребителския кредит е неприложим към договорите за издаване на кредитни карти, които са договори за заем за потребление с платежен инструмент, свързан с тях, за който договор липсва специална уредба и се прилагат общите правила на ТЗ и ЗЗД, затова ищецът счита, че правната квалификация на иска е по чл. 240 от ЗЗД. По-нататък се излагат доводи за това, че е налице договор при общи условия, приети писмено и изрично от ответника. Договорът няма определен срок и следователно се прекратява с писмено предизвестие. Налице е съвпадение на насрещни волеизявления на страните и сключен договор. Ноторно известно е, че от 15.07.2017 г. банката е спряла издаването и поддръжката на кредитни карти "Американ експрес" и на г-н С. е преиздадена карта "Мастъркард", но той не се е явил да я получи и да подпише договор за промяна на вида на картата. Вижда се от представената параметрична справка, че издадената карта е била използвана активно за плащания и тегления от банкомат. Колкото до възражението за погасяване по давност, банката е обявила предсрочната изискуемост с изявление до длъжника, връчено му на 04.11.2019 г. и съпоставянето с датите на предявяване на иска показва, че давността не е изтекла. Приложимата давност е общата петгодишна, тъй като не става дума за предварително обособени самостоятелни однородни престации. По отношение на възражението за едностранна промяна на лихвения процент - заявява се, че картоиздателят е уведомявал с месечните извлечения картодържателя за промените и видно от тях, лихвата дори е намалявала.

По делото се установява следната фактическа обстановка:

На 08.01.2010 г. ответникът Б. С. подал до „Юробанк И Еф Джи България“ АД заявление договор по образец за издаване на кредитна карта „Американ експрес“, като на образца е поставена отметка за вида на картата – златна. В заявлението се съдържа текст, според който клиентът декларира, че е запознат с общите условия за издаване и използване на кредитни карти „Американ експрес“, приема ги и разбира, че банката може да отхвърли заявлението, както и че заявлението договор се счита за сключено от датата и на мястото на подписването му от банката, а в 45-дневен срок от подаването му на клиента се предоставя екземпляр от него, който той може да получи на място в банката, а при дистанционно

кандидатстване – с препоръчана поща. В същия текст е указано, че кредитният лимит за златна кредитна карта „Американ експрес“ е в размер минимум 5000 лв. и максимум 50000 лв., а точният му размер ще бъде определен при получаване на картата и в месечните извлечения. След подписа на клиента се съдържа име и подпис на служител, приел документите, както и на друг служител, подписващ заявлението „за [банката], по пълномощие“. Датата, поставена и до двата подписа на служители, е 08.01.2010 г. Според съставения приемо-предавателен протокол картата е предадена на клиента на същата дата.

Карта от този вид дава възможност да се извършват плащания в търговски обекти чрез електронни апарати (EFT/POS) или да се теглят суми в брой от АТМ-устройства (банкомати), на които е поставена емблемата или логото на "Американ експрес" (т.е. такива, които работят с банкови карти с марката на компанията "Американ експрес").

В месечните извлечения е посочен кредитен лимит от 20000 лв.

В общите условия, също представени по делото от ищеца, се съдържат следните правила: върху усвоените суми се дължи лихва в размер, който се определя „по усмотрение на картоиздателя“ (банката) и може да бъде променян всеки път, когато е налице промяна на лихвените проценти на междубанковия пазар или на лихвения процент на ЕЦБ, или на „специалния и общ риск, поеман от картоиздателя“, или „условията на конкурентната среда“. Според приложението към общите условия, връчено на Б. С. на 08.01.2010 г., лихвата по кредитната карта към този момент е в размер 16,9%.

Било уговорено издаване и изпращане на месечни извлечения до длъжника, като той дължал заплащане всеки месец поне на минимална месечна вноски, зависеща от размера на усвоените суми и посочена в месечното извлечение. При забава на минималната месечна вноски се дължала лихва за забава. Картодържателят можел и във всеки един момент да прекрати договора, като изплати цялата дължима сума и върне картата.

В цитирания в отговора на исковата молба чл. 17.3 от общите условия при неплащане на две минимални месечни вноски задължението става изцяло предсрочно изискуемо по право, без да е необходимо допълнително изявление. Въпреки тази уговорка на 04.11.2019 г. на длъжника била връчена лично нотариална покана на длъжника, с която задължението му в размер 16724,13 лв. било обявено за предсрочно изискуемо поради неплащане на минималните месечни вноски с падежи на 01.10.2018 г. и 29.10.2018 г.

Не е спорно между страните, че считано от 15.07.2017 г., банката е преустановила поддръжката на кредитни карти "Американ експрес" във връзка с преустановяването на поддръжката им "в редица европейски държави", както е публично обявено от банката. На картодържателите е дадена възможност да получат вместо това новоиздадена карта "Мастъркард" според вида на притежаваната дотогава карта "Американ експрес", в случаите на златна кредитна карта - "Мастъркард уърлд премиум". Не е спорно, че ответникът не се е явил да получи нова карта и не се твърдят транзакции по такава карта.

Според заключението на вещото лице, изслушано по делото, за целия период от 08.01.2010 г. до 11.08.2022 г. по договора за заем са усвоени чрез кредитната карта общо 46394,30 лв. -

най-късното усвояване на сума е от 24.04.2015 г., теглене в брой. Начислени са такси в общ размер 1900,75 лв., "дарение/адвокатски/съдебни" в общ размер 4411,15 лв., от които 1758,56 лв. - след 25.08.2020 г., когато е подадено заявлението по чл. 417 от ГПК, а останалите - преди това, възнаградителни лихви в размер 21669,38 лв. (последно начисляване към 07.03.2019 г.) и лихви за забава в размер 7074,50 лв. Внесени са общо 61035,83 лв., от които 56,83 лв. - на 11.08.2022 г., 500 лв. - на 19.11.2019 г., а останалите суми - преди това, като края на 2018 г. включително се виждат сравнително редовни внасяния на суми в различен размер, последната от които е 500 лв. от 10.12.2018 г., а предхождащите я през 2018 г. са също в размер между 380 и 465 лв.

Прилаганата от банката възнаградителна лихва по договора, отново според заключението на вещото лице, е била в размер 14,85% до 07.01.2011 г. и 16,9% след това.

При така установените факти съдът направи следните правни изводи:

Договорът за издаване на кредитна карта е свързан с отделен от него договор за предоставяне на кредит, за който според този състав на съда би следвало да важат общите правила, тоест ако договорът отговаря на условията на чл. 4 от ЗПК (отм.), съответно кредитополучателят - на тези на чл. 5, ал. 2 от същия закон, договорът за кредит да се счита за договор за потребителски кредит, без значение, че е свързан с издадена кредитна карта и се отпуска във връзка с нея. В конкретния случай няма уговорка, че усвоените суми ще се ползват за търговската дейност на С. или на управляваните от него дружества, затова съдът счита, че той е получил кредит в качеството си на физическо лице - потребител, а не търговец. В чл. 10 от ЗПК от 2006 г., действал към януари 2010 г., изрично се споменава като вид договор такъв за "за потребителски кредит, свързан с използването на кредитна карта".

Дори обаче правилната квалификация на договора и на иска да не беше по ЗПК, за потребителските кредити важат и по-общите правила за договорите за заем и за банков кредит, намиращи се в ТЗ и ЗЗД, доколкото не противоречат на специални правила само за потребителските кредити. Една евентуално погрешна квалификация по ЗПК би могла да доведе единствено до погрешно прилагане на такива специални законови правила, противоречащи на общите (недействителност на ощетяващи потребителя уговорки и подобни).

Не следва да бъде споделено становището, че по делото няма представен писмен договор за издаване на кредитна карта. Документът, озаглавен "заявление договор" и подписан както от клиента, така и от представител на банката, представлява този договор. Може да се отбележи (макар ответникът по това дело да не прави такова възражение) и че не е нужно по делото да е представено пълномощното на служителя на банката, доколкото самата банка като представлявано лице не оспорва представителната му власт и сключения договор, а само представляваният може да се позове на евентуално ненадлежно представляване, не и другата страна.

В самото заявление договор и в общите условия, към които то препраща, се съдържат

всички задължителни условия на договора, в това число максималният кредитен лимит (50 хиляди лева), като присъства и уговорка, че конкретният евентуално по-нисък лимит ще бъде уточнен по определен начин, и видно от месечните извлечения, това е било направено съобразно уговорката.

Съдът не счита, че договорът нарушава които и да било от изискванията на чл. 6, чл. 7, т. 4 - 14, чл. 8, ал. 1, чл. 9, ал. 1 и чл. 10 от ЗПК (отм), изброени в чл. 14, ал. 1 от същия закон, за да бъде счетен за недействителен.

Номерът на картата (не на договора), посочен в параметричната справка, наистина се различава от посочения в приемо-предавателния протокол от 2010 г. Това се обяснява с факта, че след 2017 г. по същия договор е била издадена нова кредитна карта "Мастъркард", която очевидно ответникът не се е явил да получи, но в справките се сочи вече нейният номер.

В договора за кредитна карта, който наистина е без определен срок (единствено картата има определена валидност, но подлежи на преиздаване), вкл. и в общите условия, не е специално уредено как той може да бъде прекратен с волеизявление само на едната страна, без другата да е нарушила задълженията си, включително и как се уреждат отношенията на страните, ако банката вече не може да осигури плащания и тегления на суми от устройства на "Американ експрес" или не го счита за изгодно - това се е случило, считано от 15.07.2017 г. Самият договор за кредит обаче, с неговите относително самостоятелни условия - срок за връщане на ползваните суми, минимални месечни вноски, възнаградителни и мораторни лихви и пр. - не би следвало да се счита за изменен или повлиян от преустановяването на поддръжката на карти "Американ експрес" от банката ищец. Обезщетение или друга последица за това преустановяване договорът не предвижда, а ако клиентът няма интерес от замяна с новия вид карта ("Мастъркард"), той може да прекрати договора, като преди това изплати всички дължими главници, лихви и пр. В случай че не го направи, той продължава да дължи минималните месечни вноски и съответните лихви при старите условия. С това се обяснява начисляването на минимални месечни вноски и след 15.07.2017 г., както и обявяването на предсрочна изискуемост за неплащане, настъпило едва през 2018 г. - договорът за заем сам по себе си не е прекратен с преустановяването на обслужването на единия вид карта и замяната му с друг.

Колкото до датата, на която е настъпила предсрочната изискуемост, след постановяването на тълкувателно решение № 4/2013 от 18.06.2014 г. на ОСГТК на ВКС, което в т. 18 приема, че предсрочната изискуемост на задължението по банков кредит настъпва, ако е обявена на длъжника, това разрешение се прилага от съдилищата по всички договори за кредит, отпуснати от банки или от небанкови финансови институции, не само в производствата по чл. 417 от ГПК и включително и за случаите, в които договорът за кредит е съдържал уговорка за настъпване на предсрочната изискуемост по право със самото неплащане.

Видно от заключението на вещото лице, вноски по кредита са правени сравнително редовно до декември 2018 г. Напълно възможно е първите просрочени вноски да са тези от октомври 2018 г., за които и цялото задължение е обявено за предсрочно изискуемо. От 2018 г. до

подаването на заявлението през 2020 г. не е изтекъл дори 3-годишен давностен срок, а съдът при това споделя становището на банката, че приложима е общата 5-годишна давност, тъй като става дума за едно общо задължение, макар и платимо на вноски и формирано в частта за главницата от усвоени по различно време суми.

Настоящият състав принципно споделя становището на ответника, че уговорката в общите условия, която предвижда възможност за изменение на размера на възнаградителната лихва "по усмотрение" на банката, съдържа неясни условия, освен това не ограничава по размер самото усмотрение (т.е. не забранява при малко увеличение на лихвите на междубанковия пазар, лихвения процент на ЕЦБ и пр. да се извърши несъответно голямо увеличение на лихвения процент по процесния договор), и би следвало да се счита за неравноправна. Това обаче е уговорка, различна от тази, която визира чл. 9, ал. 1, т. 2 от ЗПК (отм.) - тя не се отнася до размера на самия лихвен процент към момента на сключването на договора, а до неговото евентуално увеличаване. Би следвало само тази уговорка да се счита за недействителна, а не и целият договор. По делото обаче няма данни лихвеният процент да е бил изобщо увеличаван в повече от определените при сключването на договора 16,9%, което означава, че недействителността на тази уговорка не би следвало да се отрази на размера на задължението.

Наистина договорът не предвижда отделно заплащане от кредитополучателя на разносните по уведомяването му, поради което съдът счита, че сумата 292,80 лв., платена от банката като нотариални такси, не се дължи, но няма причина да не се дължи останалата част от претендираната сума. По тази причина следва да се уважи искът за главницата и възнаградителната лихва, като се отхвърли искът само в частта за нотариалните такси.

Поради изложеното съдът

## **РЕШИ:**

Признава за установено, че ответникът Б. А. С., ЕГН \*\*\*\*\*, от гр. Пазарджик, дължи на "Юробанк България" АД - София, ЕИК 000694749, следните суми, предмет на заповед за изпълнение № 941/27.08.2020 г., издадена по ч.гр. дело № 2158/2020 г. на Пазарджишкия районен съд, произтичащо от договор за издаване на кредитна карта "Американ експрес", сключен между страните на 08.01.2010 г.: главница в размер 15272,57 лв. и възнаградителна лихва в размер 788,36 лв., начислена за периода от 30.08.2018 г. до 04.11.2019 г., и законната лихва, считано от 25.08.2020 г. до изплащане на задължението, като отхвърля иска в частта за нотариалните такси в размер 292,80 лв.

Осъжда Б. А. С. да заплати на "Юробанк България" АД - София сумата 1727,04 лв., представляваща разноски по исковото производство, и сумата 1191,94 лв., представляваща разноски по исковото производство.

Осъжда "Юробанк България" АД - София да заплати на Б. А. С. сумата 24,18 лв., представляваща разноски по исковото производство.

Решението подлежи на обжалване пред Пазарджишкия окръжен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

**Съдия при Районен съд – Пазарджик:** \_\_\_\_\_